

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Säteilyturvakeskuksesta sekä säteilylain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Säteilyturvakeskuksesta sekä säteilylain muuttamisesta (HE 137/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitussihteeri Helena Korpinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lääkintöneuvos Mikko Paunio, sosiaali- ja terveysministeriö
- yksikön päällikkö Ville Haataja, Säteilyturvakeskus
- apulaisjohtaja Riikka Pastila, Säteilyturvakeskus
- ylifysikko Mika Kortesniemi, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- Säteilyturvallisuusneuvottelukunta

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Säteilyturvakeskuksesta. Samalla nykyinen säteilyturvakeskuksesta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi. Osa asetuksella nykyään säädetyistä Säteilyturvakeskuksen tehtävistä siirrettäisiin lakiin. Laki sisältäisi säännökset keskuksen asemasta ja toimialasta, johtamisesta ja ratkaisuvallasta sekä toimialaan liittyvistä sopimuksista ja asiantuntijoista. Esityksen tavoitteena on uudistaa vuodelta 1983 peräisin oleva laki vastamaan muuttunutta toimintaympäristöä. Säteily- ja ydinturvallisuusalan valvontaviranomaisen toimintaan kohdistuu alan luonteesta johtuen erityisiä riippumattomuusvaatimuksia. Lailla pantaisiin myös täytäntöön säteilyturvallisuusdirektiivin 76 artikla sekä ydinturvallisuusdirektiivin 5 artikla valvontaviranomaisen päätöksenteon riippumattomuutta koskevilta osin.

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

Lisäksi esityksellä ehdotetaan tehtäväksi eräitä pääosin teknisluonteisia tarkennuksia säteilylakiin. Säteilylain liitteessä ehdotetaan päivitettäväksi toiminnanharjoittajilta perittävät veroluonteiset valvontamaksut vastamaan valvonnan ennakoitua kustannuskehitystä.

Esityksellä on vaikutuksia valtion 2023 talousarvioon. Säteilylain veroluonteisten valvontamaksujen esitetyt korotukset ovat yleiskatteellisia. Arvioitua maksukertymää vastaava summa on tarkoitus tulouttaa valtion talousarviossa Säteilyturvakeskuksen toimintamomentille.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 15.11.2022. Lain 189 §:n 3 momentissa tarkoitettuja valvontamaksuja aletaan kuitenkin periä tämän lain liitteen mukaan vasta 1 päivästä tammikuuta 2023 lukien.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ajantasaistettavaksi nykyinen vuodelta 1983 oleva Säteilyturvakeskusta koskeva laki. Samassa yhteydessä säteilylakiin ehdotetaan useita lähinnä teknisluonteisia tarkennuksia. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Uudella Säteilyturvakeskusta koskevalla lailla on tarkoitus selkeyttää keskuksen toimialaa ja tehtäviä koskevaa sääntelyä. Laissa ehdotetaan myös säädettäväksi, että Säteilyturvakeskuksella on toimialaansa liittyvissä kannanotoissaan ja valvontatoiminnassaan riippumaton asema. Tältä osin sääntely liittyy ns. säteilyturvallisuusdirektiivin (2014/87/Euratom) ja ydinturvallisuusdirektiivin (2009/71/Euratom) kansalliseen täytäntöönpanoon, sillä molemmat direktiivit edellyttävät säteily- ja ydinturvallisuudesta vastaavan valvontaviranomaisen riippumattomuutta sen valvontatoimintaan liittyvässä päätöksenteossa.

Säteilylakiin ehdotettavat täsmennykset liittyvät mm. kansainvälistä tiedonvaihtoa koskevaan sääntelyyn säteilyturvallisuuspoikkeamissa sekä säteilyvaaratilanteissa. Luonnonsäteilylle altistumisen rajoittamista koskevaa sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että altistuksen rajoittamiseksi tarvittavat toimet on jatkossa tehtävä ilman aiheetonta viivytyttä. Lisäksi Säteilyturvakeskuksen perimien valvontamaksujen maksuliikenteeseen liittyvää sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi Säteilyturvakeskuksen perintätehtävän helpottamiseksi. Säteilylain liitteessä säädetyt toiminnanharjoittajilta perittävät veroluonteiset valvontamaksut ehdotetaan päivitettäväksi ja vastaamaan euromääräisesti Säteilyturvakeskuksen toiminnan ennakoitua kustannuskehitystä.

Säteilyturvakeskus perii vuotuisen valvontamaksun säteilylain 189 §:n perusteella lain liitteen mukaisesti. Vuosimaksun suuruus riippuu säteilytoiminnan laajuudesta ja vaativuudesta. Säteilyturvakeskuksen valvontamaksuja ehdotetaan korotettavaksi esityksessä noin 11,5 %:lla. Valiokunta toteaa, että valtion maksuperustelain periaatteiden mukaisesti maksuilla tulee saavuttaa kustannusvastaavuus. Vuotuinen tulojen lisäys esityksen mukaisilla veroluonteisten maksujen korotusperusteilla on 200 000 euroa, mikä vastaa Säteilyturvakeskuksen arvioitua kustannusta-

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

son nousua. Ehdotetut maksujen tarkistukset perustuvat Säteilyturvakeskuksen tilinpäätökseen ja kustannuslaskentaan vuosilta 2019—2021 sekä ennusteeseen valvonnasta aiheutuvista kustannuksista vuosina 2022—2025.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on todettu, että nyt käsiteltävänä oleva ehdotus on yhteensopiva parhaillaan valmistelussa olevan ydinenergialain kokonaisuudistuksen kanssa. Talousvaliokunta uudistaa tässä yhteydessä aiemmin (mm. TaVM 28/2020 vp ja TaVM 31/2021 vp) ilmaisemansa tahtotilan pienydinvoimaa koskevan sääntelyn kiirehtimisestä. Talousvaliokunta muistuttaa, että pienydinvoimaa koskeva sääntely ja ydinenergialain kokonaisuudistus vaativat riittävät resurssit myös Säteilyturvakeskukselle.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2. Laki säteilylain muuttamisesta

Johtolause. Valiokunta ehdottaa lain johtolauseeseen teknisiä korjauksia.

64 §. Muiden säteilymittausten hyväksyntä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan pykälän 1 momenttiin lisättäväksi rakennustuotteista, talousvedestä ja 151 §:ssä tarkoitetuista materiaaleista aiheutuvasta väestön altistuksesta tehdyt säteilymittaukset hyväksymismenettelyn ulkopuolelle. Valiokunta toteaa, että hallituksen esityksessä esitetyt perustelut säteilymittausten hyväksyntämenettelyistä vapauttamisesta koskevat väestön altistuksen lisäksi samalla tavalla myös työperäistä altistusta. Saadun selvityksen mukaan väestön altistus ja työperäinen altistus määritetään usein samojen näyttöjen ja mittausten perusteella, eikä työperäistä altistusta varten ole siksi tarkoituksenmukaista vaatia erillistä mittausten hyväksyntää. Mittauksiin sovelletaan joka tapauksessa lain 59 §:ssä säädettyjä vaatimuksia mittausten luotettavuudesta, ja mittausten luotettavuus on viranomaisvalvonnan piirissä. Hyväksymismenettelyn ulkopuolelle ehdotetaan säädettäväksi väestön altistuksen sijaan yleisesti säteilyaltistuksen selvittäminen säännöksessä tarkoitettujen mittausten osalta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 137/2022 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 137/2022 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

Säteilyturvakeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimiala ja asema

Säteilyturvakeskus on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva valtion hallintoviranomainen, joka edistää ja valvoo säteilyturvallisuutta ja ydinenergian käytön turvallisuutta.

Säteilyturvakeskuksella on toimialaansa liittyvissä kannanotoissaan ja valvontatoiminnassaan riippumaton asema.

2 §

Tehtävät

Säteilyturvakeskukselle kuuluvat:

- 1) ydinenergia- ja säteilyturvalaissa (990/1987) säädetty tehtävät;
- 2) säteilyturvalaissa (859/2018) säädetty tehtävät;
- 3) vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (1994/719) säädetty tehtävät;
- 4) pelastuslaissa (379/2011) säädetty tehtävät;
- 5) säteilyvaaratilanteiden valmius- ja asiantuntijatehtävät;
- 6) säteilytilannetiedon keräämiseen ja säteilytilannekuvan ylläpitoon liittyvät tehtävät;
- 7) toimialansa kansallisten mittanormaalien ylläpitotehtävät;
- 8) toimialaansa liittyvä tutkimus-, kehittämis- ja selvitystoiminta;
- 9) toimialaansa liittyvät viestintä- ja koulutustehtävät;
- 10) toimialaansa liittyvien asiantuntija- ja mittauspalveluiden tuottaminen;
- 11) toimialansa kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön osallistuminen sekä vaikuttaminen;
- 12) toimialansa lainsäädännön kehittämisehdotusten tekeminen ja oikeussääntöjen antaminen erikseen säädetyn toimivaltansa puitteissa.

Säteilyturvakeskuksen tehtävänä on lisäksi arvioida säteilyvaaratilanteisiin varautumista koskevia kansallisia järjestelyjä ja antaa niitä koskevia suosituksia. Säteilyturvakeskuksella on oi-

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

keus saada tämän tehtävänsä hoitamiseksi viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Säteilyturvakeskus huolehtii lisäksi muista toimialansa tehtävistä, jotka sille erikseen säädetään tai jotka sosiaali- ja terveysministeriö lainsäädännön tai kansainvälisten sopimusten nojalla sille määrää.

3 §

Johtaminen

Säteilyturvakeskusta johtaa pääjohtaja, jonka valtioneuvosto nimittää. Pääjohtaja vastaa siitä, että keskuksen tehtävät hoidetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti.

Säteilyturvakeskus nimittää tai ottaa palvelukseen muun virka- tai työsopimussuhteisen henkilöstön.

Säteilyturvakeskuksella on johtamisjärjestelmä, joka sisältää työjärjestyksen ja muut keskuksen laadukkaan toiminnan ja johtamisen sekä hyvän turvallisuuskulttuurin varmistamiseksi tarpeelliset määräykset ja ohjeet.

4 §

Ratkaisuvalta

Pääjohtaja ratkaisee Säteilyturvakeskukselle kuuluvat asiat, jollei muuta säädetä tai työjärjestyksessä määrätä. Asiat ratkaistaan esittelystä, jollei muuta säädetä tai työjärjestyksessä toisin määrätä.

Työjärjestyksessä annetaan tarkemmat määräykset keskuksen organisaatiosta, asioiden ratkaisemisesta sekä hallinnon, toimintojen ja työskentelyn järjestämisestä.

Työjärjestyksen vahvistaa pääjohtaja.

5 §

Sopimukset ja asiantuntijat

Säteilyturvakeskus voi talousarvionsa rajoissa käyttää asiantuntijoita ja tehdä sopimuksia viranomaisten, yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden kanssa toimialaansa kuuluvien yksittäisten asiantuntijatehtävien suorittamisesta. Näitä tehtäviä suorittavan salassapitovelvollisuuteen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Keskuksen pysyvistä asiantuntijoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt sopimukset ja sitoumukset pysyvät voimassa, ellei muuta erikseen sovita.

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

Tällä lailla kumotaan säteilyturvakeskuksesta annettu laki (1069/1983).

2.

Laki

säteilylain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan säteilylain (859/2018) 51 §:n 1 momentin 3 kohta, 54 §:n 1 momentin johdantokappale ja 1 kohta, 58 §:n 3 momentti, 64 §:n 1 momentti, 71 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 84 §:n 1 momentti, 127 §:n 3 momentti, 129 ja 147 §, 149 §:n 2 momentti, 155 §, 189 §:n 2 ja 4 momentti, 190 §:n 2 momentti, 193 §:n 2 ja 3 momentti sekä lain liite,

lisätään lain 56 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lakiin uusi 70 a §, lain 130 §:ään uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, lain 133 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä lain 137 §:ään uusi 2 momentti ~~sekä lain 147 §:ään uusi 2 ja 3 momentti~~, seuraavasti:

51 §

Turvallisuuslupahakemus

Turvallisuuslupahakemuksessa on esitettävä:

3) 29 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot säteilytoiminnan johtamisjärjestelmästä;

54 §

Vakuuden asettaminen

Toiminnanharjoittajan on asetettava radioaktiivisten jätteiden vaarattomiksi tekemisestä ja mahdollisista ympäristön puhdistustoimenpiteistä aiheutuvien kustannusten suorittamisen varmistamiseksi vakuus Säteilyturvakeskukselle, jos lupa myönnetään:

1) korkea-aktiivisen umpilähteen käyttöön, valmistukseen, hallussapitoon, säilyttämiseen, tai varastointiin;

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

56 §

Tuotteen säteilyturvallisuuden osoittaminen

Muun turvallisuuspäätöksen edellyttävän säteilylaitteen kuin terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetussa laissa (629/2010) tarkoitetun terveydenhuollon laitteen säteilyturvallisuus voidaan osoittaa noudattamalla soveltuvaa standardia.

Säteilyturvakeskus antaa määräykset 2 momentissa tarkoitetuista soveltuvista standardeista.

58 §

Tuotteen säteilyturvallisuuden arviointi

Jos tuotetta ei voida arvioida 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, valvontaviranomainen voi arvioida tuotteen säteilyturvallisuuden sen mukaan, mitä 2 momentissa säädetään. Lisäksi vaikka tuote on 1 ja 2 momentissa tai 56 §:n 2 momentissa tarkoitettujen turvallisuuden arvioinnissa käytettävien perusteiden mukainen, valvontaviranomainen voi ryhtyä eräiden tuotteiden markkina-valvonnasta annetun lain 3 luvussa tarkoitettuun valvonnan toimenpiteeseen, jos tuote kuitenkin aiheuttaa riskin terveydelle.

64 §

Muiden säteilymittausten hyväksyntä

Ionisoivan säteilyn mittauksille, jotka tehdään työperäisen, väestön tai lääketieteellisen altistuksen arvioimiseksi tai turvallisuuden varmistamiseksi säteilytoiminnassa tai vallitsevassa altistustilanteessa, on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksyntä. Erillistä hyväksyntää ei kuitenkaan tarvita säteilymittauksille, joita Säteilyturvakeskus valvoo osana annosmittauspalvelun tai turvallisuuslupan mukaista toimintaa. Hyväksyntää ei myöskään tarvita säteilymittauksille, joita käytetään rakennustuotteista, talousvedestä tai 151 §:ssä tarkoitetuista materiaaleista aiheutuvan **säteily**altistuksen selvittämiseen.

70 a §

Sähköisesti säteilyä tuottavan laitteen yksilöinti

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että sähköisesti säteilyä tuottava laite, jonka käyttö edellyttää turvallisuuspäätöksen, on yksilöity.

Yksilöivä tunnus on merkittävä laitteeseen riittävän pysyvällä tavalla.

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

71 §

Kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa pidettävä kirjaa turvallisuuslupaan liittyvistä säteilylähteistä. Kirjanpidosta on käytävä ilmi hallussa pidettävät säteilylähteet sekä lähteiden vastaanottaminen, luovuttaminen ja luvasta poistaminen. Säteilylähde voidaan poistaa kirjanpidosta, kun viisi vuotta on kulunut sen luovuttamisesta tai vaarattomaksi tekemisestä. Kirjanpito on pidettävä ajan tasalla.

Säteilylähteiden valmistukseen, säilyttämiseen, kauppaan, vientiin tai tuontiin oikeuttavan turvallisuuslupan haltijan on vuosittain toimitettava Säteilyturvakeskukseen tiedot kalenterivuoden aikana vastaanottamistaan, luovuttamistaan ja hallinnassaan olevista säteilylähteistä. Tietoja ei kuitenkaan tarvitse toimittaa vastaanotetuista tai hallinnassa olevista sähköisesti säteilyä tuottavista säteilylähteistä, jotka liittyvät kauppaan tai valmistukseen.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettusta kirjanpidosta sekä 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista tiedoista ja niiden toimittamisesta.

84 §

Uudelleenkäytön, kierrättämisen, hyödyntämisen ja loppukäsittelyn edellytykset

Säteilytoiminnasta peräisin olevaa jätettä ja muuta materiaalia sekä 78 §:n 3 momentissa tarkoitettua jätettä saa sen radioaktiivisuuden estämättä uudelleen käyttää, kierrättää, hyödyntää ja loppukäsittää noudattaen jätelakia, jos siinä olevan radioaktiivisen aineen määrä ei ole 85 §:n 2 momentin mukaista vapauttamisrajaa suurempi.

127 §

Päästöt ja niiden raja-arvot

Säteilyturvakeskus voi myöntää 2 momentissa tarkoitetuille päästöille luvan, jos väestön altistus on toiminnan luonne ja laajuus sekä käytettävissä olevat keinot päästöjen rajoittamiseksi huomioon ottaen mahdollisimman pieni ja päästöistä aiheutuvan altistuksen ennakoitu määrä on annosrajoitusta pienempi.

129 §

Säteilyturvallisuuspoikkeamiin varautuminen

Turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on varauduttava säteilyturvallisuuspoikkeamiin. Toiminnanharjoittajalla on oltava ajantasainen suunnitelma toimista

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

poikkeamien varalle. Suunnitelman mukaisia toimia on harjoitettava toimintaan liittyvien riskien mukaisesti.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettua suunnitelmasta säteilyturvallisuuspoikkeamien varalta ja sen mukaisten toimien harjoittelusta toimintaan liittyvien riskien mukaisesti.

130 §

Välittömät toimet säteilyturvallisuuspoikkeamassa

Jos kadonnut säteilylähde on saattanut kulkeutua Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen, Säteilyturvakeskus vastaa tilanteesta tarvittavasta kansainvälisestä tiedonvaihdosta.

133 §

Säteilyvaaratilanteesta tiedottaminen

Säteilyturvakeskus ilmoittaa säteilyvaaratilanteesta ja sen uhkasta kansainvälisiin tiedonvaihtojärjestelmiin sekä valtioille, joihin tilanne voi vaikuttaa.

137 §

Siirtyminen säteilyvaaratilanteesta vallitsevaan altistustilanteeseen

Jos säteilyvaaratilanne vaikuttaa useaan valtioon, siirtymisessä vallitsevaan altistustilanteeseen on tehtävä yhteistyötä näiden muiden valtioiden kanssa.

147 §

Säteilyaltistuksen rajoittaminen

Edellä 146 §:ssä tarkoitetun selvityksen tekemiseen velvollisen on ilman aiheetonta viivytystä toteutettava toimenpiteet luonnonsäteilyaltistuksen rajoittamiseksi, jos toiminnasta aiheutuva työperäinen tai väestön altistus taikka työpaikan tai talousveden radonpitoisuus on viitearvoa suurempi.

Selvityksen tekemiseen velvollisen on todettava toimenpiteiden riittävyys vastaavilla mittauksilla tai laskelmilla, joilla 146 §:ssä tarkoitettu säteilyaltistus selvitettiin tai muulla luotettavalla tavalla. Toimenpiteiden riittävyttä koskevan selvityksen tulokset on viipymättä ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

Jos toimintaan ei 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden seurauksena enää sovelleta 146 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitysvelvollisuutta, Säteilyturvakeskukselle on viipymättä ilmoitettava selvitysvelvollisuuden lakkaamisesta perusteluineen.

149 §

Altistus luonnonsäteilylle työpaikalla

Lain 35 ja 90 §:ää, 92 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohtaa ja 3 momenttia sekä 95 §:ää ei sovelleta, jos ainoastaan työpaikan radonpitoisuus tai radonista tai avaruussäteilystä aiheutuva altistus on viitearvoa suurempi. Lisäksi 89 §:n 2 momenttia ja 91 §:ää ei sovelleta, jos ainoastaan avaruussäteilystä aiheutuva työperäinen altistus on viitearvoa suurempi.

155 §

Työpaikan radonpitoisuuden selvittäminen

Työnantajan on selvitettävä työtilan ja muun työskentelypaikan radonpitoisuus, jos tilat sijaitsevat:

- 1) Säteilyturvakeskuksen määrittämillä alueilla, joissa 19 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen rekisterin radonpitoisuustietojen perusteella yli kymmenesosa edustavista radonmittaustuloksista on työpaikkojen radonpitoisuuden viitearvoa suurempia;
- 2) harjulla tai muulla hyvin ilmaa läpäisevällä sora- tai hiekkamaalla;
- 3) kokonaan tai osittain maanpinnan tason alapuolella;
- 4) talousvettä toimittavassa laitoksessa, jonka käyttämä vesi ei ole peräisin yksinomaan pintavesimuodostumasta ja pääsee kosketuksiin sisäilman kanssa.

Selvitystä ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu tila sijaitsee rakennuksen toisessa, kokonaan maanpinnan yläpuolella olevassa kerroksessa tai sen yläpuolella, tai jos rakennuksen lattia ja seinät eivät ole kosketuksissa maankamaraan ja väliin jäävän tilan hyvä tuulettavuus on ilmeistä.

Työpaikan radonpitoisuus on mitattava säännöllisesti, jos työtila tai muu työskentelypaikka sijaitsee kaivoslaissa tarkoitettussa maanalaisessa louhoksessa tai maanalaisella louhintatyömaalla.

189 §

Valvontamaksu ja sen perusteet

Valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta niiden tietojen perusteella, jotka ovat Säteilyturvakeskuksen rekisterissä kyseisen vuoden tammikuun ensimmäisenä päivänä.

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

Maksuunpano voidaan toimittaa ilman, että toiminnanharjoittajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksiantona.

190 §

Maksuvelvollisuuden voimassaolo ja maksun erääntyminen

Valvontamaksu määrätään kultakin kalenterivuodelta ja se erääntyy vuosittain maksettavaksi Säteilyturvakeskuksen määräämänä ajankohtana. Säteilyturvakeskus lähettää maksuvelvollisille maksupäätöksen valvontamaksusta viimeistään 21 päivää ennen eräpäivää.

193 §

Maksujen periminen ja korko

Jos maksu viivästyy, sille on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetty viivästyskorko. Viivästyskoron sijasta Säteilyturvakeskus voi periä kymmenen euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jäisi tätä pienemmäksi.

Jos valvontamaksua palautetaan oikaisun tai muutoksenhaun johdosta, palautettavalle maksulle maksetaan veronkantalain (11/2018) 38 §:ssä säädetty hyvityskorko maksun suorittamispäivää seuraavasta päivästä siihen päivään, jona palautettava määrä veloitetaan Säteilyturvakeskuksen tililtä. Hyvityskorko lasketaan päiväkohtaisesti todellisten kalenteripäivien mukaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 189 §:n 3 momentissa tarkoitettuja valvontamaksuja aletaan kuitenkin periä tämän lain liitteen mukaan vasta 1 päivästä tammikuuta 2023 lukien.

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

Liite

Valvontamaksut

1. Maksuluokat ja niiden mukaiset maksut
Maksuluokkia ovat toiminnan maksuluokka ja säteilylähteen maksuluokka.

Toimintakohtaiset perusmaksut ovat:

Toiminnan maksuluokka	Toimintakohtainen perusmaksu
A	180 €
B	620 €
C	1 680 €
D	1 680 €
E	4 130 €
F	10 040 €
G	22 300 €
H	450 €
I	1 120 €

Säteilylähdekohtaiset lisämaksut ovat:

Säteilylähteen maksuluokka	Säteilylähdekohtainen lisämaksu
A	40 €
B	80 €
C	140 €
D	390 €
E	560 €
F	840 €
G	1 120 €
H	3 350 €
I	6 030 €

2. Ionisoivan säteilyn käytön valvontamaksu

Turvallisuuslupaa edellyttävän ionisoivan säteilyn käytön valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta. Jos turvallisuuslupa kattaa

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

useamman kuin yhden toiminnan tai säteilylähteen, valvontamaksu määräytyy laskemalla yhteen kaikki lupaan liittyvät toimintakohtaiset perusmaksut ja säteilylähdekohtaiset lisämaksut.

Toiminnan maksuluokka määräytyy toiminnasta seuraavasti:

Toiminnan maksuluokka	Toiminta
A	Umpilähteiden käyttö
	Röntgenlaitteiden käyttö (ei koske sädehoitoa, isotooppilääketiedettä tai hammasröntgentoimintaa, jossa käytetään panoraamatomografialaitetta tai hammasröntgenlaitetta, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle, eikä henkilön kuvantamista muulla kuin terveydenhuollon laitteella)
B	Säteilylähteiden kauppa
	Säteilylähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminta sekä säteilylaitteiden valmistus
	Radioaktiivisten aineiden kuljetus
	Toiminta, jossa toistuvasti käsitellään tai varastoidaan orpoja lähteitä
	Henkilön kuvantaminen muulla kuin terveydenhuollon laitteella
	Avolähteiden käyttö (ei koske terveydenhuoltoa ja eläinlääketiedettä)
	Hiukkaskiihdyttimien käyttö teollisuudessa ja läpivalaisussa (ei koske radionuklidien tuotantoa)
C	Hiukkaskiihdyttimien käyttö tutkimuksessa ja radionuklidien tuotannossa
	Radioaktiivisten jätteiden vastaanottaminen ja käsittely ja varastointi silloin, kun se ei ole osa muuta toimintaa
D	Avolähteiden käyttö eläinlääketieteessä
	Sädehoito eläinlääketieteessä
E	Isotooppilääketiede
F	Sädehoito

Säteilylähdekohtainen lisämaksu määräytyy säteilylähteestä ja sen käytöstä seuraavasti:

Säteilylähteen maksuluokka	Säteilylähteet
A	Hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle
	Hammasröntgenkuvauslaite eläinlääketieteessä

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

B	Umpilähde (muu kuin korkea-aktiivinen umpilähde). Maksu peritään enintään sadasta lähteestä
	Röntgenlaite (ei koske terveydenhuollon, eläinlääketieteen ja teollisuuskuvauksen röntgenlaitetta eikä röntgenlaitetta, johon liittyy erikseen rakennettavia suojarakennelmia)
	Hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite
C	Teollisuuskuvauksessa käytettävä röntgenlaite tai röntgenlaite, johon liittyy erikseen rakennettavia suojarakennelmia (ei koske terveydenhuollon tai eläinlääketieteen röntgenlaitetta)
	Eläinlääketieteen röntgenkuvaslaite (muu kuin hammasröntgenkuvaslaite)
	Terveydenhuollon röntgenkuvaslaite (muu kuin hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite tai hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle), jonka käytöstä potilaalle aiheutuva efektiivinen annos on pienempi tai yhtä suuri kuin 0,1 mSv eikä determinististä haittaa ¹⁾
	Hiukkaskiihdytin (ei koske terveydenhuollon tai eläinlääketieteen hiukkaskiihdytintä)
	Avolähteet laboratoriossa, kun kerralla käsiteltävä radioaktiivisen aineen aktiivisuus on pienempi kuin $k \cdot 10$ vapaaraja ²⁾
D	Terveydenhuollon röntgenkuvaslaite (muu kuin hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite tai hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle), jonka käytöstä potilaalle aiheutuva efektiivinen annos on suurempi kuin 0,1 mSv, mutta pienempi tai yhtä suuri kuin 100 mSv eikä determinististä haittaa ¹⁾
	Avolähteet laboratoriossa, kun kerralla käsiteltävä radioaktiivisen aineen aktiivisuus on suurempi tai yhtä suuri kuin $k \cdot 10$ vapaaraja mutta pienempi kuin $k \cdot 10\,000$ vapaaraja 2)
	Avolähteet merkkiainekokeissa muualla kuin laboratoriossa
E	Korkea-aktiivinen umpilähde
	Eläinlääketieteen sädehoitolaite
F	Terveydenhuollon röntgenkuvaslaite (muu kuin hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite tai hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle), jonka käytöstä potilaalle aiheutuva efektiivinen annos on suurempi kuin 100 mSv tai paikallinen tai elimen absorboitunut annos on suurempi kuin 10 Gy:tä1)
	Avolähteet laboratoriossa, kun kerralla käsiteltävä radioaktiivisen aineen aktiivisuus on suurempi tai yhtä suuri kuin $k \cdot 10\,000$ -vapaaraja 2)
G	Sädehoidon röntgenpintahoitolaite
H	Sädehoidon yksienerginen kiihdytin, röntgensyvähoitolaite tai jälkilataushoitolaite
I	Sädehoidon monienerginen kiihdytin

¹⁾ Potilaalle yhdestä tutkimuksesta tai toimenpiteestä aiheutuva efektiivinen annos, mukaan lukien säteilyturvallisuuspoikkeamasta aiheutuva säteilyaltistus.

²⁾ Kerroin k määräytyy radioaktiivisen aineen käsittelytavasta seuraavasti: erityisen riskialtista työtä $k = 0,1$, käsittely tavanomaisia kemiallisia menetelmiä käyttäen $k = 1$, yksinkertainen käsittely $k = 10$ ja varastointi $k = 100$. Jos laboratoriossa käytetään eri käsittelytapoja, toiminnan maksuluokka määräytyy suurimpaan maksuun johtavan käsittelytavan perusteella.

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

3. Luonnonsäteilylle altistavan toiminnan valvontamaksu

Luonnonsäteilylle altistavan toiminnan valvontamaksu peritään vain, jos toiminta edellyttää 148 §:n mukaan turvallisuusluvan.

Valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta. Jos turvallisuuslupa kattaa useamman kuin yhden toiminnan, valvontamaksu määräytyy laskemalla yhteen kaikki lupaan liittyvät toiminnan maksuluokan mukaiset perusmaksut.

Toiminnan maksuluokka määräytyy toiminnasta seuraavasti:

Toiminnan maksuluokka	Toiminta
H	Ilmailun harjoittaminen
I	Toiminta, jossa työntekijät altistuvat radonille
	Toiminta, jossa työntekijät altistuvat muulle luonnonsäteilylle kuin radonille tai avaruussäteilylle
G	Toiminta, josta aiheutuu radioaktiivisten aineiden päästöjä ympäristöön

4. Ionisoimattoman säteilyn käytön valvontamaksu

Ionisoimattoman säteilyn käytön valvontamaksu peritään suuritehoisen laserlaitteen käytöstä säteilylain 167 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa.

Valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta.

Toimintakohtainen perusmaksu määräytyy seuraavasti:

Toiminnan maksuluokka	Toiminta
A	Suuritehoisen laserlaitteen käyttö (sisältäen yhteen paikkaan kiinteästi asennetun suuritehoisen laserlaitteen käytön)

Säteilylähdekohtainen lisämaksu määräytyy säteilylähteestä ja sen käytöstä seuraavasti:

Säteilylähteen maksuluokka	Säteilylähde
E	Siirrettävä suuritehoinen laserlaitteisto

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp

Helsingissä 28.10.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok

varapuheenjohtaja Katri Kulmuni kesk

jäsen Atte Harjanne vihr

jäsen Mari Holopainen vihr

jäsen Hannu Hoskonen kesk

jäsen Eeva Kalli kesk

jäsen Pia Kauma kok

jäsen Matias Mäkyne sd

jäsen Raimo Piirainen sd (osittain)

jäsen Minna Reijonen ps

jäsen Joakim Strand r

jäsen Veikko Vallin ps

jäsen Tuula Väättäinen sd

jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp Vastalause

Vastalause

Perustelut

Eurooppa on tällä hetkellä energiakriisissä. Venäläisen fossiilienergian varaan rakentunut energiajärjestelmä on osoittautunut täysin kestäättömäksi. Lisäksi uudet voimalaitosinvestoinnit ovat keskittyneet pitkälti tuulivoimaan, joka sääherkän luonteensa vuoksi kärsii tuotannon heilunnasta. Tämän vuoksi sähköntuotantopalettimme vaatii lisää säästä riippumatonta päästötöntä energiatuotantoa. Käytännössä tämä tarkoittaa ainakin uutta ydinvoimaa.

Talousvaliokunta on useasti ilmaissut tahtotilan edistää pienydinvoiman käyttöönottomahdollisuuksia. Kokoomuksen valiokuntaryhmä muistuttaa kuitenkin, että tahtotilan vieminen käyttöön vaatii riittävät resurssit viranomaisille toteuttaa teeman vaatima osaamistarpeiden tunnistaminen ja kehittäminen. Pienydinvoimalaitosten turvallinen käyttäminen Suomessa edellyttää viranomaistoiminnan kannalta ainakin turvallisuusarviointiin tarvittavien osaamistarpeiden tunnistamista ja niihin vastaamista, turvallisuustutkimustarpeiden tunnistamista ja tutkimuksen käynnistämistä, turvallisuusarviointiin tarvittavien uusien työkalujen tunnistamista ja kehittämistä, sekä laki- ja säännöstyöuudistustarpeiden tunnistamista ja toteuttamista.

Hallitus ei jostain syystä tarjonnut vuodelle 2023 STUK:lle sen kaipaamaa lisärahoitusta ydinenergialain kokonaisuudistustyötä sekä pienreaktoriselvitystä varten. STUK:n esittämä rahoitustarve olisi ollut 800 000 euroa. Tämän rahoituksen turvaaminen olisi ollut tarpeellista pienydinvoiman nopean käyttöönoton mahdollistamiseksi.

Pienydinvoimateknologiaa tutkitaan tällä hetkellä maailmalla hyvin aktiivisesti, ja kaupallinen käyttöönotto on lähellä useissa Suomen lähimaissa. Lisäksi Suomessa on omiakin tutkimushankkeita pienydinvoimateknologian mahdollisuuksista. Suomen tulisi pysyä pienydinvoimateknologian käyttöönoton globaalissa kärjessä ja varmistaa, että viranomaiset ovat mahdollisimman nopeasti valmiita. Hallituksen suunnittelema aikataulu, jonka mukaisesti ydinenergialain muutos tulisi voimaan vasta vuonna 2028, on Kokoomuksen mielestä auttamatta liian hidas.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään yksi lausuma (*Vastalauseen lausumaehdotus*).

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin varmistaa Säteilyturvakeskuksen riittävät resurssit ydinenergialain kokonaisuudistuksen nopeuttamiseksi ja pienydinreaktorien kaupallisen käyttöönoton mahdollistamiseksi.

**Valiokunnan mietintö TaVM 23/2022 vp
Vastalause**

Helsingissä 28.10.2022

Sanni Grahn-Laasonen kok
Pia Kauma kok